

Kaksi totuutta

Toivo-sedälle ilmoitettiin joulukuussa 1911, että hänen olisi paettava, sillä ohrana tulisi noutamaan häntä seuraavana yönä Siperiaan karkotettavaksi hänen osallistuttuaan Voimaliiton toimintaan. Toivo pakeni ja jätti perheelleen kirjeen, jossa ilmoitti hukuttautuvansa Tammerkoskeen. Kirjeen tarkoituksena oli suojella perhettä noutajilta.

Perhe tiesi hänen paenneen Ruotsiin ja hänen vanhempansa antoivat myöhemmin julistaa hänet kuolleeksi kirjeen perusteella. Tämä on pääpiirteissään se kertomus, joka perheessä säilyi sukupolvesta toiseen. Kului tasan 60 vuotta, ennen kuin perhe sai tietää hänen kohtalostaan ulkomailla. Mutta onko tarina totta? Kansalliskirjaston Historiallinen sanomalehtikirjasto antaa siihen toisen sävyn.

Suomen sanomalehdet uutisoivat 13.-14.12.1911 laajasti viipurilaisen liikemies Toivo Dominikus Koskimäen katoamisesta. Hänen kerrottiin ”luikkineen tiehensä” selvittämättömien taloudellisten asioiden vuoksi. Hänen omistamansa Viipurin vesijohtoliikkeen arveltiin olevan konkurssikuntoisen. Seuraavina päivinä lehdet korjasivat tietojaan hänen taloudellisesta asemastaan ja ilmoittivat sen olleen paremman kuin ensin oli oletettu. Perheen ilmoitettiin jatkavan liikkeen toimintaa keskeytymättä.

Sanomalehdet kertoivat liikemiehen kadonneen 29. lokakuuta, kun hän nousi Viipurista länteen lähteneeseen junaan. Ulkomaanpassia hänellä ei ollut mukanaan. Veljelleen hän oli jättänyt kirjeessä hyvästit ja ilmoittanut hukuttautuvansa Tammerkoskeen.

Toivo oli syntynyt 21.7.1885 Helsingissä Vilho ja Wilhelmina Koskimäen perheeseen. Isä aloitti uransa viilarina Helsingin kaasulaitoksella ja eteni Viipurin kaupungin kaasumestariksi. Vuonna 1906 hän perusti Viipuriin Kolikkoinmäen Korjauspaja- ja Vesijohtoliikkeen. Toivon valmistuttua insinööriksi hän tuli mukaan liikkeeseen ja sen nimi muuttui Viipurin vesijohtoliikkeeksi. Toivon paettua hänen veljensä Valto otti liikkeen hoitaakseen.

Opiskellessaan Polyteknillisessä opistossa Toivo osallistui aktiivisesti insinööriopiskelijoiden toimintaan. Hän joutui yhdessä muiden nimenkirjoittajien kanssa oikomaan Urheiluliitto Voiman toiminnasta esitettyjä konspiraatiivisia väitteitä sanomalehdissä vuonna 1909. He olivat hankkineet John Grafton-kivääreitä tarkkuusammuntaan, mutta tässä nähtiin kapinan juuri.

Suomen Virallinen Lehti ilmoitti Toivon julistetun kuolleeksi 31.12.1921 lähtien. Hän jatkoi kuitenkin elämäänsä nimellä Toivo Forsberg ja muutti vuonna 1913 Ruotsista Skotlannin Glasgowhun. Hän osallistui ensimmäiseen maailmansotaan ja toimi 70-vuotiaaksi laivanrakennusinsinöörinä Clydebankin telakalla. Yhden tyttäristään hän nimesi viisivuotiaana kuolleen sisarensa mukaan Mary Lempiksi. Toivo kuoli 13.5.1970 Glasgowssa.

Ennen kuolemaansa hän kaipasi kovin sisartaan Saimaa Suomessa. Perhe oli luullut kaiken aikaa kuolleen Lempin olleen hänen ainoa sisarensa. Toivo ei ollut uskaltanut ottaa yhteyttä perheeseensä pelätessään rautaesirippua. Onnellisen veikkausvoiton myötä Toivon poika Anthony ja tytär Flora saattoivat matkustaa seuraavana kesänä tapaamaan tätiään isältä saatuun osoitteeseen. Saima oli kuitenkin kuollut 5.4.1970 samaan aikaan kun Toivo itki hänen peräänsä.

Muistan, kun minut herätettiin päiväunilta outojen ihmisten saavuttua mummilaani. Leikin pihalla Floran tyttären Patrician kanssa. Perheen tarina yhdistyy Toivon tyttärentyttären tyttäressä Saima Mollyssa, joka sai hänen sisarensa ja tyttärensä nimet. Mary Lempiä kun kutsuttiin Mollyksi.

Veli Pekka Toropainen